

Tomáš Klír, Zaniklá „Mořina“-Roudnička a „Žák“-Hol v kontextu historického poznání.	9
Lucie Korbová Procházková, Zaniklá středověká vesnice v poloze „Mořina“ u Běštína.	25
Michal Beránek, Zaniklá vesnice v poloze „V Žáku“ v Klánovickém lese (Praha). K problematice plánovitých sídelních forem.	91

Tomáš Klír

Zaniklá „Mořina“-Roudnička a „Žák“-Hol v kontextu historického poznání

Předkládaný svazek Studií přináší zprávu o dvou zaniklých středověkých vesnicích ležících ve středních Čechách. Obě vesnice mají neobyčejně vysoký informační potenciál a umožňují kladení vyhraněných historických otázek. Zaniklá „Mořina“-Roudnička vypovídá o povaze nezemědělské výroby ve venkovském prostředí. Zaniklý „Žák“-Hol umožňuje jedinečným způsobem studovat ekonomické aktivity pražských patricijů v pozdním středověku, dále různé aspekty sociálně-ekonomické diferenciaci a hierarchie uvnitř vesnické komunity a také nese svědectví o geograficky rozrůzných proměnách osídlení a intenzity zemědělské produkce v příměstské krajině.

Lucie Korbová Procházková

Zaniklá středověká vesnice v poloze „Mořina“ u Běštína

Článek podává zprávu o revizním výzkumu „první archeologicky zkoumané zaniklé středověké vesnice v Čechách“, známé dosud jako „Mořina“ u Běštína. Lokalita byla objevena na konci 19. století, částečně odkryta a interpretována jako slovanský mohylník. Patří do okruhu několika málo památek, pro které se dochovalo půdorysné znázornění z 19. století. Revize sestávala z kritického zhodnocení výzkumu Břetislava Jelínka a z rešerše písemných a kartografických pramenů. Dále byl uskutečněn geodeticko-topografický průzkum a povrchové průzkumy. Nově získané poznatky mohly být konfrontovány s Jelínkovými údaji staršími o 130 let. Analýza písemných pramenů dále ukázala, že lokalitu lze s velkou jistotou ztotožnit s historicky doloženou zaniklou středověkou vsí Roudnička.

Michal Beránek

Zaniklá vesnice v poloze „V Žáku“ v Klánovickém lese (Praha). K problematice plánovitých sídelních forem

Příspěvek se zabývá výsledky geodeticko-topografického průzkumu zaniklé středověké vesnice v poloze „V Žáku“ v Klánovickém lese na území Hlavního města Prahy. Jedná se o lokalitu ležící v enklávě zemědělsky nepříznivých půd, a to v blízkosti velmi úrodného Polabí. Relikty vesnice se dochovaly unikátním způsobem, neboť v terénu lze dodnes identifikovat nejen výrazné relikty jednotlivých obytných a hospodářských staveb, ale také zídek oddělujících jednotlivé dvorové parcely, popř. ještě vnitřní zídky dělící vlastní dvorovou zástavbu od zahrady. Výsledný geodetický plán reliktního dvorového sídla umožňuje vytvoření jasné představy o vnitřní parcelaci vesnice, o velikosti a zástavbě dvorů jednotlivých usedlostí. Dokumentovány byly relikty dvorů 21 až 24 usedlostí, které ve dvou protilehlých řadách obklopovaly návesní prostranství (470 × 91 m), jehož středem protékal potok. Velké rozdíly mezi dvory jednotlivých usedlostí svědčí o výrazné sociálně-ekonomické diferenciaci. V areálu zaniklé vesnice nebyl dosud proveden archeologický odkryv, a všechny poznatky se proto opírají výlučně o nedestruktivní archeologické metody. Datace reliktního sídla do pozdního středověku je pouze nepřímá a vychází především ze skutečnosti, že nejméně od 16. století se na místě zaniklé vesnice rozkládal les.